

Päätös eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 9 §:n mukaisesta kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun laajuudesta

Ympltk 23.09.2025
2677/11.06.03/2025

Valmistelija

Laura Juhantalo

Taustaa

Uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) tulee voimaan 1.1.2026.

Voimaantuleva laki määrittää kuntien lakisääteisen eläinlääkäripalveluiden järjestämisvastuun nykyistä lakia selkeämmin. Velvoitteisiin eläinten hyvinvoinnin, eläintautien, merkinnän ja rekisteröinnin, sivutuotteiden sekä tuonnin ja viennin valvonnan osalta ei tule muutoksia.

Uuden eläinlääkintähuoltolain (285/2023) tullessa voimaan on kunnan, jäljempänä järjestäjän, huolehdittava alueellaan eläinlääkäripalvelujen sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidon järjestämisestä. Ennen uuden lain voimaantuloa järjestäjän on määriteltävä eläinlääkintähuollon järjestämistapa ja palveluvalikoima, jotta lain vaatimat yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut turvataan alueellisesti. Tehtävien hoitamista varten kunnalla on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkärin virkoja. Järjestäjän on myös huolehdittava, että sillä on itse tuottamia eläinlääkäripalveluja varten asianmukaiset toimitilat ja työvälineet. Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan on järjestettävä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka määritellään lain 8 § ja 9 §:ssä. Kunnan tulee järjestää eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimille. Lisäksi kunnan tulee järjestää kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille kotieläimille (eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein). Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä edellä mainittujen ja muiden kunnalle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta, ovat

- 1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;
- 2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;
- 3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintauodeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;

- 4) rokotus;
- 5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;
- 6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;
- 7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;
- 8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävillä naudoilta, sioilla, lampaille, vuohille ja poroille;
- 9) kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;
- 10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;
- 11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;
- 12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;
- 13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuhien ja kissojen keisarileikkaus;
- 14) eläimen lopetus.

Eläinlääkintähuoltolain 10 §:n mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Poiketen omistajan kotipaikkavaatimuksesta kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.

Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan. Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävillä kotieläimillä, hevoseläimillä sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle.

Järjestäjällä on myös velvollisuus huolehtia elintarvikelain, eläintautilain, eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain, eläinten hyvinvoinnista annetun lain, eläinten kuljetuksesta annetun lain, eläinten lääkitsemisestä annetun lain sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain

kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä alueellisten ja valtakunnallisten valvontaa koskevien suunnitelmien mukaisesti.

Nykytilanne

Kankaanpään kaupunki huolehtii vastuukuntamallilla koko Pohjois-Satakunnan eläinlääkintähuollon tehtävistä. Päivystysalue on vakiintunut kuuden kunnan alueelle ja palvelun laatuun on oltu yleisesti tyytyväisiä. Viimeisin suunnattu asiakastyytyväisyyskysely on tehty vuonna 2021, jolloin vastausten keskiarvo oli kategoriassa erittäin tyytyväinen. Eläinlääkintähuollon palvelut ovat olleet perustasoisia, ts. palveluissa ei ole ollut avustavaa henkilökuntaa, kunnan röntgen- tai ultraäänilaitteita eikä palvelusta ole siksi peritty klinikkamaksuja.

Palvelutarveselvitys on tehty selvittämällä alueellinen eläinmäärä ja alueellinen markkinatilanne yksityisten eläinlääkäripalveluiden osalta. Järjestämisvastuun laajuus on määritetty tiedossa olevan alueellisen tarpeen perusteella.

Järjestämisvastuun laajuus ja järjestämistapa

Kankaanpään kaupungin eläinlääkintähuollon järjestämisvastuuseen määritellään eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaiset palvelut kaikille eläimille omana tuotantona. Järjestämisvastuuseen sisältyy seura- ja harrastuseläinten perustasoinen hoito myös muutoin kuin kiireellisenä. Kyse on kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista enimmäislaajuudessaan.

Perustelut

Palvelut ovat tarpeen kohtuuhintaisen ja yhdenvertaisen alueellisen saatavuuden perusteella. Pohjois-Satakunnan alueella on tehty alueellinen markkinaselvitys yksityisten eläinlääkärien osalta. Yksityiset toimijat ovat vastanneet kyselyyn kesäkuussa 2025. Kankaanpäässä toimii kaksi yksityistä pieneläinlääkärinä ja yksi pääasiassa suurelajia hoitava yksityinen eläinlääkäri. Yksityisten pieneläintoimijoiden palveluvalikoima käsittää erityistason palvelut (röntgen- ja laboratoriotutkimukset sekä vaativa kirurgia) ja molemmissa yrityksissä työskentelee yksi eläinlääkäri.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on huomioitu yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut. Toimijoiden palvelutarjonta ei kata koko Pohjois-Satakunnan kuntien alueellista tarvetta siten, että palveluita olisi saatavilla keskeytyksettä ja päivittäin riittävästi, koko alueen kattavasti eli yhdenvertaisesti sekä kohtuuhintaisesti. Kiireettömiä eläinlääkäripalveluita on jossain määrin tarjolla, mutta sisällyttämällä välttämättömät palvelut järjestämisvastuuseen järjestäjä varmistaa, että palvelut ovat kaikkien yhteistoiminta-alueen asiakkaiden saatavilla kaikissa tilanteissa ja myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Perusteena kaikille eläinlajeille annettavista palveluista kiireellisen eläinlääkäriavun lisäksi on myös alueellisen palvelukokonaisuuden turvaaminen. Järjestäjän on huolehdittava alueellaan myös elintarvikelain, eläintautilain, eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain, eläinten hyvinvoinnista annetun lain, eläinten kuljetuksesta annetun lain, eläinten lääkitsemisestä annetun lain sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain mukaisista tehtävistä. Koska lakisääteiset palvelut on hoidettava kokonaisuutena ympärivuorokautisesti, on maatalousvaltaisella Pohjois-Satakunnan alueella riittävä virkaeläinlääkäreiden määrä ja pitovoima turvattava siten, että

palveluvalikoimasta ei rajata tarpeettomasti pois mitään välttämättömiä peruspalveluita.

Tämä ympäristö- ja terveysterveyslautakunnan päätös, jolla määritellään eläinlääkäripalveluja koskeva järjestämisvastuu myös seuraeläinten kiireettömään perustasoiseen hoitoon, muodostaa alueellisen SGEI-toimeksiannon.

Eu-lainsäädännön mukaisesti kunnan toimiessa markkinatilanteessa kyse on oltava kansalaisille tärkeästä tai yhteiskunnan toimivuuden kannalta merkittävästä palvelusta. SGEI-päätös sisältää vaatimukset kunnan toimimisesta markkinoilla ylikompensaation estämiseksi sekä avoimuusvaatimukset. Päätöksen yhteydessä on kartoitettu markkinatilanne ja päätetty palvelutuotannon laajuus. Säännökset estävät kuntia tekemästä voittoa järjestämisvastuuseen kuuluvilla palveluilla. Avoimuusvelvollisuudet täytetään noudattamalla kirjanpidon eriyttämistä koskevia vaatimuksia. Päätös ei määrittele palveluiden tuottamisen yksinoikeutta, palvelut rahoitetaan verovaroin sekä asiakasmaksuilla. Tämä alueellinen SGEI-toimeksianto on voimassa enintään 10 vuotta.

Esittelijä

Terveysvalvonnan johtaja Laura Juhantalo

Päätösehdotus

Ympäristö- ja terveysterveyslautakunta päättää, että Kankaanpään kaupungin eläinlääkintähuollon järjestämisvastuuseen määritellään eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaiset palvelut kaikille eläimille omana tuotantona. Järjestämisvastuuseen sisältyy seura- ja harrastuseläinten perustasoinen hoito myös muutoin kuin kiireellisenä. Järjestämisvastuu kattaa yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut.

Päätös

Lisätietoja antaa

Terveysvalvonnan johtaja Laura Juhantalo,
etunimi.sukunimi@kankaanpaa.fi
